

paa dem, der kom fra den ene Side, eller dem, der kom fra den anden. Jeg skal kun konstatere, hvilket Indtryk de gjorde paa mig, der var fuldstændig uvidende i Forveien om, hvad der her blev ført frem. Mig forekommer det, at disse Afsløringer ikke aflørede ret Meget. Det var vist kun Indledningen til yderligere Afsløringer. For Uindviede aflørede de i alt Fald ikke Synderligt. — Det, som jeg fik ud af dem, var, at der findes et vist Parti her i Salen, i alt Fald en stor Del af et vist Parti, som ikke kan siges helt igennem at have haft, hvad man med et uidentifiseret Udtryk kalder ren Halm i Støvelerne lige over for det ærede Ministerium. Det ser ud, som om det har været tilfældet at indgaa et politisk Hætteklub, men at dette Hætteklub er strandet, inden det kom til Udførelsen. Grunden til, at det er strandet, synes at være den samme, som er Grunden til, at saa mange af den Slags Forbindelser gaa over Styr, den nemlig, at man ikke har kunnet blive enig om, hvor Stabet skulde staa. I dette Tilfælde var det vel ikke bogstavelig talt om, hvor Stabet, men, efter hvad det ærede Medlem, som sidder her lige over for, omtalte, om hvor nogle Skure skulde staa, at man var uenig, idet den ene af Parterne vilde have disse Skure flyttede fra Fredericia hertil, medens den anden Part vilde have, at de skulde blive staaende, hvor de vare. Den Part, som synes at have været den stærkeste og den, fra hvem ogsaa Begjæringen er udgaaet, er den, jeg i dette Forhold vilde kalde den kvindelige Part, den Part, der nu sidder, som Sibbern siger i en af sine Bøger: „Nu sidder hun ret saa selvegen, høi, steil og utilgængelig.“ Det synes nærmest, at den Kvindighed, der er fremkommen, er udgaaet fra den kvindelige Part. Jeg veed ikke, om al Forbindelse nu er afbrudt, eller om man, som det saa ofte gaar i den Slags Forhold, kan vente, at Forbindelsen atter vil blive knyttet, det vil Liden vise. — Der blev dernæst talt om forskjellige andre af de store Spørgsmaal, som pleie at bevæge os, der blev navnlig ogsaa talt om, hvilken Art af Parlamentarisme der i Følge vor Lov, Ret og Praxis er den gyldige og den, man skal efterstræbe her i Landet. Der faldt stærke Udtalelser fra begge Sider om, hvorledes Forholdet maa stille sig efter Lovgivningen. Vi hørte igen en bekjendt Udtalelse, som er falden paa et andet Sted, nemlig, at Folkethingets Stilling er den: „Ingen over os og Ingen ved Siden af os.“ Da denne Uttring faldt, maa jeg tilstaa, at den havde min fulde Sympathi, kun at jeg opfattede den noget anderledes; end den blev opfattet paa det Sted, hvor den blev fremført, og jeg antager, at min Opfattelse var ganske i Overensstemmelse med Talerens. Jeg er nemlig ogsaa af den Mening, at vi Alle bør stræbe efter, at ikke Nogen er over os og ikke Nogen ved Siden af os vel at mærke

i politisk Klogskab, i politisk Indsigt og i politisk Visdom, samt i energisk Virksomhed for at føre Love igennem, som kunne tjene til vort Fædrelands Vel. Forsatningen har her givet os i dette Thing en smuk, en meget smuk Ramme. Det staar til os, at udfylde Rammen med et Billede, der er Rammen værdigt. Det er min Overbevisning, at det vil ske, men jeg tror ikke, at det er klogt i Ager, da en stærk Reaktions Bølger have kastet sig hen over Europa og ogsaa ere naaede til vore Ryster, at ville paa een Gang forcere den Parlamentarisme gennem, som blot har et doktrinært ensidigt Præg uden at være begrundet i de virkelige Forhold. Vor forsfatningsmæssige Stilling er den, at vi have to Thing, som maa og skulle blive enige om de Beslutninger, der tages. Derom kan der ikke tvistes, og enhver anden Betragtning ligger udenfor Grundloven, det er soleklart. Det altsaa, hvorefter der skal stræbes, er at tilveiebringe saadanne Tilstande, at der kan tages gyldige Beslutninger af disse to Thing i Fællesskab; før dette sker, er Forsatningens Formaal ikke realiseret. Jeg er saa enig som Nogen i, at vor Forsatning lader overordentlig meget tilbage at ønske, den er som en vaad Handske, der kan føie sig efter enhver Haand, som en Sko, der kan se blank nok ud i godt Veir, men som trækker Vand, naar den skal bruges i Slud og Regn. Det er ganske sikkert, at den har vundet sig saaledes, men jeg holder dog mere af at beholde Forsatningen, som den er, end at kaste den bort ved Experimenter, og derfor skal min Virksomhed gaa ud paa at søge at bevare den og paa at søge at sikre dens Formaal. Det er dog altid bedre at have Sko paa end at gaa barbenet. Hvad Partistillingen her i Thinget angaar, som ogsaa har været omtalt, da kan ogsaa den lade overordentlig meget tilbage at ønske, men jeg tror, at, saaledes som Partistillingen er her i Landet, er den egentlig en Miniaturudgave af den, som findes i de fleste andre europæiske Lande alene med Undtagelse af England, hvor Forholdene have udviklet sig saaledes, at der er to Partier. I de andre Lande har man et Høire, der atter har Nuancer, et Venstre og et venstre Centrum eller Fremskridts Parti. I andre Lande har man tillige et socialistisk Parti, det ere vi heldigvis fri for. Derimod have vi et republikansk Parti, et Fristatsparti, men det er meget lille, og det bærer Lovlighedens Præg. Grunden til, at Partierne have udformet sig saaledes i de fleste Forsatninger, er vistnok den, at den konstitutionelle Raad blev afbrudt i det 17de Aarhundrede, saaledes her i 1660. Vi havde indtil 1660 en Forsatning, der efter de Tidens Skik var fortreffelig. I Finantsfager var den ganske særlig udviklet, og det var jo ogsaa derpaa, at Forsatningen strandede, idet den privilegerede Stand, Adelen, gjorde, hvad man i det moderne Sprog kalder Strike, og Intet vilde bevilge.